

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298-70-33

**Міністру соціальної
політики України
Оксані ЖОЛНОВИЧ**

**Голові Національної соціальної
сервісної служби України
Василю ЛУЦИКУ**

**Голові Закарпатської обласної
військової адміністрації
Віктору МИКИТІ**

**Закарпатська обласна рада
(до відома)**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» під час виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого виявлено порушення прав людини у діяльності комунального закладу Закарпатської обласної ради «Тур'я - Реметівський психоневрологічний інтернат» (далі – заклад, інтернат).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного

пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в інтернатних закладах.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час позапланового відвідування інтернату групою НПМ 21.03.2023 виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності вказаної установи, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених порушень та недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності.

Системний та комплексний характер виявлених порушень прав людини у діяльності зазначеного комунального закладу може свідчити про нездійснення Міністерством соціальної політики України, Національною соціальною сервісною службою України як центральними органами виконавчої влади належного контролю за дотриманням державних стандартів та вимог законодавства під час надання соціальних послуг.

Зокрема, не повною мірою вжито заходів для забезпечення захисту й безпеки підопічних у ситуаціях збройних конфліктів, гуманітарних надзвичайних ситуаціях, що порушує вимоги статті 11 Конвенції про права осіб з інвалідністю.

Підвальне приміщення інтернату, яке визначено як укриття, знаходиться лише на території однієї з двох частин інтернату та на віддаленій відстані від житлового корпусу 1, що унеможлиблює здійснення екстреної евакуації підопічних із цих житлових приміщень, у першу чергу, ліжкових хворих та осіб з інвалідністю.

Окрім того, зазначене підвальне приміщення потребує ремонту та не може експлуатуватись в якості захисної споруди, оскільки не відповідає Вимогам з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579, пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт).

Спостереження за станом здоров'я та організацією надання медичної допомоги (у тому числі відповідно до призначень лікарів) згідно з абзацом чотири пункту 1 розділу VIII Державного стандарту визначено одним із основних заходів, що складають зміст соціальної послуги стаціонарного догляду.

У порушення пункту 15 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», підпункту 5 пункту п'ятого Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, у закладі відсутня ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики та не укладено відповідний договір із закладом охорони здоров'я, що не забезпечує реалізацію права на отримання необхідної медичної допомоги підопічними інтернату та може призвести до завдання непоправної шкоди їхньому життю та здоров'ю.

У закладі не дотримано правил зберігання лікарських засобів, а саме виявлено використання ліків, термін придатності яких закінчився, що є порушенням статті 23 Закону України «Про лікарські засоби», пункту 5 розділу I Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.12.2003 № 584.

Медична документація усупереч вимогам наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування», ведеться за довільно обраною формою під назвою «Історія хвороби».

Харчові, адміністративні та окремі житлові приміщення закладу не відповідають вимогам статті 22 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» та потребують термінового проведення ремонтних робіт, оскільки виявлені пліснява та грибок можуть мати негативний вплив на стан здоров'я підопічних.

В інтернаті не забезпечено вільного безперешкодного доступу підопічних, у тому числі ліжкових хворих, до питної води, що є порушенням пунктів 33, 35 Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (CPT/Inf (98) 12).

Крім того, закладом не забезпечено доступу ліжкових хворих до свіжого повітря відповідно до пункту 7 Переліку принципів, що стосуються поводження із особами, позбавленими свободи, у контексті пандемії коронавірусної хвороби COVID-19, затвердженого Європейським комітетом з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню, у якому закріплено право осіб щоденно перебувати на свіжому повітрі (принаймні протягом однієї години).

В інтернаті відсутні посади спеціалістів, задіяних у реабілітаційному та абілітаційному процесах, а також не забезпечено організацію реабілітаційних заходів для ліжкових хворих, що у порушення статті 24 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» не створює умов для належної медичної, соціальної та інших видів реабілітації в інтернаті.

Водночас проблемним лишається питання забезпечення підопічних необхідними технічними засобами реабілітації. Адміністрація інтернату неодноразово зверталась до Закарпатського обласного відділення Фонду соціального захисту інвалідів з метою забезпечення підопічних кріслами колісними та ортопедичним взуттям. Проте, листами № 01-08/1433 від 06.10.2021 та № 01-08/1442 від 07.10.2021 Закарпатське обласне відділення Фонду соціального захисту інвалідів відмовило у видачі запитуваних засобів, посилаючись на відсутність в індивідуальних програмах реабілітації підопічних необхідних кодів клініко-функціонального діагнозу. Зазначене може свідчити про формальний підхід до визначення потреб осіб з інвалідністю з боку лікарсько-консультативної комісії та медико-соціальної експертної комісії.

Окрім того, усупереч ДБН В.2.2-40:2018 «Державні будівельні норми. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» приміщення закладу та санітарно-гігієнічні кімнати не пристосовані для потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення.

У порушення Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857, в інтернаті ще й досі не створено належних умов для проживання підопічних, а саме:

у житлових кімнатах на стелях та стінах наявна пліснява та бруд, меблі брудні, більшість дверей в житлових корпусах зламана, відсутні дверні ручки, що унеможливило їх закриття;

одяг більшості підопічних не промаркований, підібраний не по розміру, має зношений та брудний вигляд;

у переважної більшості підопічних брудна, розірвана постільна білизна, матраци зношені та потребують заміни, у деяких підопічних відсутня постільна білизна;

в інтернаті ще й досі наявні панцирні ліжка.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3 пункту 5 Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство соціальної політики України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів

України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також частини третьої статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики України, Національній соціальній сервісній служби України розглянути подання та вжити заходів в межах компетенції, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг комунальним закладом Закарпатської обласної ради «Тур'я - Реметівський психоневрологічний інтернат», а також в межах здійснення контролю за діяльністю відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації, надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Закарпатської обласної військової адміністрації.

2. Закарпатській обласній військовій адміністрації розглянути подання, вжити:

невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, у тому числі на медичну допомогу та належні умови утримання, а також причин та умов,

що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності комунального закладу Закарпатської обласної ради «Тур'я-Реметівський психоневрологічний інтернат»;

організаційних заходів щодо отримання закладом ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, передбаченої Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності», введення та заповнення посад спеціалістів, задіяних у реабілітаційному та абілітаційному процесах, а також розглянути питання облаштування укриття в інтернаті відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України, проведення поточного ремонту приміщень комунального закладу Закарпатської обласної ради «Тур'я-Реметівський психоневрологічний інтернат» та забезпечення інтернату м'яким, твердим інвентарем та необхідними технічними засобами реабілітації.

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

4. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: Звіт про результати відвідування комунального закладу Закарпатської обласної ради «Тур'я - Реметівський психоневрологічний інтернат» на 31 арк. у 1 прим. (кожному адресату).

З повагою

Уповноважений

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Струц О. (050) 967 95 51

